

БХАНУБХАКТА АЧАРІЯ – АДІКАБІ НЕПАЛУ (1814–1869): ДО 200-ї РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВЕЛИКОГО НЕПАЛЬСЬКОГО ПОЕТА

К оли у 2014 році Україна святкувала 200-ту річницю з дня народження свого великого поета, співця України, Т. Г. Шевченка, в далекій країні “на даху світу” – в Непалі – непальський народ також вшановував свого національного *адікабі* – першого поета мови непалі Бханубхакту Ачарію. І, як і Тарасові Шевченку, Бханубхакті також виповнилося 200 років. Але спільне у двох поетів не тільки вік. Обоє вважаються у своїх країнах реформаторами своєї мови, мови народної, обидва поети жили і творили в непростий час для своїх країн, життя обох також було переповнене випробуваннями. Тарас Шевченко зазнав утисків через свою “антидержавну” активність і просвітництво, був ув’язнений і відправлений у заслання – був змушений творити у в’язниці і Бханубхакта Ачарія. Саме там він написав свій найвизначніший твір – “непальську” “Рамаяну”. Звісно, багато що в житті двох адікабі й

Бханубхакта Ачарія

відрізняло їх. Навіть походження і статус у своїй країні (Бханубхакта Ачарія народився в хоч і збіднілій, але брахманській сім’ї, на відміну від Тараса Шевченка, що був кріпаком; непальський поет ніколи не був “революціонером”, а представником традиційно орієнтованої варни священнослужителів), однак і Бханубхакту Ачарію непальські дослідники вважають не тільки поетом, а й просвітником. А у своїй “Рамаяні” він завуальовано змалював сучасне йому непальське суспільство, показуючи усю несправедливість і протиріччя тих часів у гірському королівстві, бідність і злиденність звичайного непальського селянина, пограбованого чесного непальця, кинутого напризволяще, та багатство, сваволу й жадібність чиновників і можновладців. Безумовно, їдка соціальна критика навряд чи подобалася останнім, тим більше що в міфологічних персонажах можна було з легкістю вгадати сучасників Бханубхакти – реальних осіб. Перо поета тут було безжальним і правдивим.

Бханубхакта Ачарія походив із сім’ї збіднілих брахманів. Його дід, Шрі Крішна Ачарія, був відомим пандитом. Як представник своєї касты, Бханубхакта ще в юності засвоїв традиції санскритської літератури й був поетом-експромтником (ашукабі), тобто міг вільно віршувати на будь-яку тему, навіть про те, що просто бачив, гуляючи вулицями міста. Однак він, на відміну від багатьох своїх попередників і сучасників, писав народною мовою – на непалі. Саме народною – що важливо. Звісно, в XIX столітті поезія на непалі не була чимось зовсім новим, однак Бханубхакта Ачарія у своїй творчості, на відміну від своїх сучасників-поетів, більше не орієнтувався на санскритські кліше. А замість того щоб вживати багато слів, запозичених із санскриту і мов літературних сусідньої Індії, як було прийнято в непальських

поетів до того і навіть пізніш, Бханубхакта, розриваючи встановлені канони та обмеження, декламував і творив народною мовою. Саме тому непальці титулюють поета *адікабі* (тобто “перший поет”) і шанують як великого реформатора непалі, творця вже сучасної мови. У його образах і характерах вони впізнають свою Батьківщину, рідну землю, свої споконвічні традиції, але і звичайне життя непальського народу описане з любов’ю, теплом і світлом.

Найкращим, імовірно, вшануванням ювілею поета буде його чудовий вірш:

Час Сінокосу

Він сінокосом на життя заробляв,
Він вирив колодязь – пам’ятатимуть люди
І нехай дім його бідний, обдарований знанням
Що мені з того, що я, Бханубхакта, був би заможним?

Колодязь не вирив, притулок для пілігрима не звів я,
І все що я маю – це тільки мій дім.
Цього дня сінокіс мені відповідь дав,
Даремно я тут, для мене нетлінної слави нема.

Д. Є. Марков